

**PIŠEM
ZA
PRAVICE**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**
V Sloveniji že od 1988

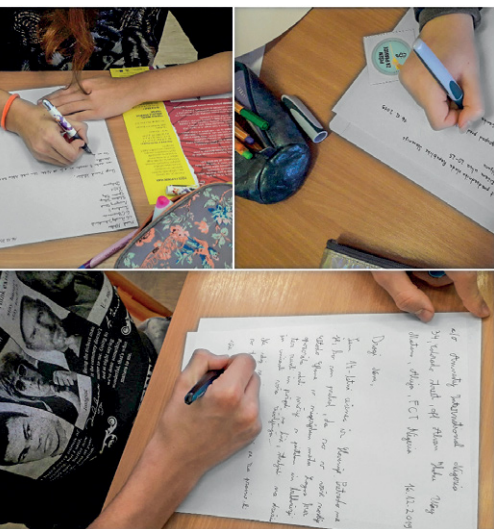
NASSIMA AL-SADA, SAVDSKA ARABIJA

**ZAPRTA, KER SE
JE BORILA ZA
PRAVICE ŽENSK**

PIŠEM ZA PRAVICE

Pišem za pravice je globalna akcija Amnesty International, v okviru katere vsako leto izberemo najmanj 10 ljudi ali skupin ljudi, ki so jim kršene človekove pravice, in povabimo ljudi z vsega sveta, da se zavzamejo zanje. To pomeni, da pišejo apele in/ali podpisujejo peticije za oblasti, ki kršijo njihove pravice, pa tudi, da za same žrtve ustvarjajo solidarnostna sporočila, preko katerim jim sporočijo, da niso sami_e.

Pišem za pravice res spreminja življenje! Ljudje, ki so v preteklih letih prejeli naša solidarnostna sporočila, so povedali, kako pomemben vir moči je bila zanje njihova srčnost. Pogosto pa se tudi res spremeni njihova situacija; odpravijo se obtožbe, z njimi zaporniške oblasti ravna manj grdo, spremenijo se zakoni itd.

Pišem za pravice 2019 na Osnovni šoli Šempeter v Savinjski dolini.

O AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International je globalno gibanje več kot sedmih milijonov ljudi, ki se skupaj borimo proti krivicam. Zavzemamo se za svet, v katerem se bodo vsem spoštovali človekove pravice.

Raziskujemo kršitve človekovih pravic in jih **razkrivamo** svetu. Izvajamo **kampanje** za odpravo teh kršitev in za uvedbo novih standardov na področju človekovih pravic (na primer, novih zakonov, ki bodo zaščitili ljudi). Poleg tega **osveščamo** in **izobražujemo** o človekovih pravicah.

Skozi naše delo **ščitimo ljudi** in jih **opolnomočimo**; naše aktivnosti segajo od prizadevanj za odpravo smrtnih kazni preko zavzemanja za pravice žensk in deklet do boja proti diskriminaciji in zagovarjanja pravic migrantov in beguncev. Pred roke pravice pomagamo pripeljati mučitelje. Delamo za odpravo zakonov, ki zatirajo ljudi ... Prizadevamo si za osvoboditev ljudi, ki so zaprti zgolj zaradi izražanja svojega mnenja. Postavimo se za ljudi, katerih svoboda ali dostojanstvo sta ogrožena.

O TEH AKTIVNOSTIH

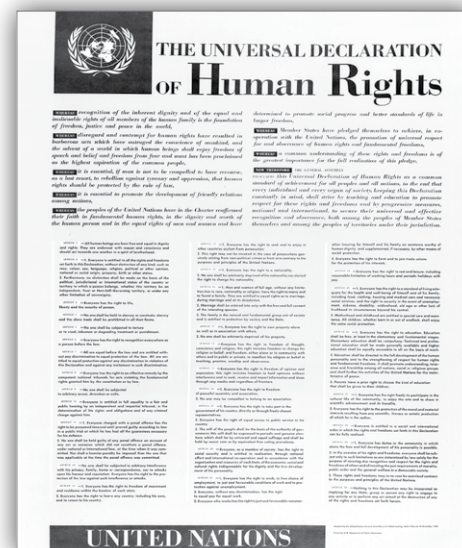
Aktivnosti se lahko izvajajo v različnih okoljih, od razreda do družine, na spletu ali v realnem življenju. Vse temeljijo na participatornih metodah, kjer se sodelujočim informacija ne le predstavi, ampak vprašanja, povezana s primeri, tudi sami raziskujejo, o njih razpravljajo in jih analizirajo. Tako razvijejo ključne kompetence in veščine, oblikujejo svoja mnenja in dobijo poglobljena znanja, sooblikujejo učenje v skladu s svojimi skrbmi in interesi ter imajo možnost, da se odzovejo čustveno in razvijejo svoja stališča.

O SPLOŠNI DEKLARACIJI ČLOVEKOVIH PRAVIC

10. decembra 1948 so v Parizu Združeni narodi sprejeli zelo pomemben dokument: Splošno deklaracijo človekovih pravic. Ta deklaracija je pomemben temeljni kamen mednarodnega varstva človekovih pravic. Več: sola.amnesty.si/sdcp.

O ČLOVEKOVIH PRAVICAH

Človekove pravice so temeljne svoboščine in zaščite, ki pripadajo vsakomur med nami. Temeljijo na načelih dostojanstva, enakosti/enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja ter morajo veljati za vse, ne glede na našo starost, nacionalnost, spol, raso, prepričanja ali spolno usmerjenost ali druge osebne okoliščine.

USPEHI PIŠEM ZA PRAVICE 2019

KAKO SO VAŠA PISMA SPREMENILA ŽIVLJENJA?

ZNIŽANA ZAPORNA KAZEN V IRANU

Yasaman Aryani je bila leta 2019 obsojena na 16 let zapor, ker je brez naglavne rute na vlaku razdeljevala rože. Februarja 2020 je bila njena kazen bistveno znižana, zahvaljujoč tudi več kot 1,2 milijona sporočil z vsega sveta, s katerimi smo skupaj zahtevali njeno prostost. Ne bomo se ustavili, dokler je ne osvobodimo.

»Po vsem svetu si podajamo roke za skupen boj proti krivicam.«

Crystal Swain iz Grassy Narrows

ZMAGA NA PODROČJU ZDRAVSTVENE OSKRBE ZA GRASSY NARROWS V KANADI

Desetletja je staroselska skupnost Grassy Narrows trpela posledice zastrupitve z živim srebrom, kar je bila ena največjih zdravstvenih kriz v Kanadi. Posebej so bili prizadeti mladi, ki so se postavili v ospredje boja za zdravo prihodnost te skupnosti. Po letih zamud so 2. aprila 2020 končno podpisali sporazum za gradnjo zdravstvene ustanove v vrednosti 19,5 milijona kanadskih dolarjev. To je bila velika zmaga za ljudi Grassy Narrows.

ODPRAVA SMRTNE KAZNI V JUŽNEM SUDANU

Magai Matiop Ngong je bil star le 15 let, ko so ga obsodili na smrt. Zahvaljujoč izjemni podpori ljudi, kot ste vi, so njegovo smrtno kazen julija 2020 odpravili. Po vsem svetu so ljudje izvedli kar 765.000 akcij, vključno s pismi in twiti, s katerimi so pozivali, da se njegovo življenje reši. In delovalo je.

»Res velika hvala. Nimam besed. Ne morete si predstavljati, s kakim veseljem je napolnjeno moje srce.«

Magai Matiop Ngong

AKTIVNOST

ZAVZEMANJE ZA PRAVICE ŽENSK

SPOŠTUJTE UKREPE PROTI COVIDU-19

Poskrbite, da boste aktivnost izvajali v skladu s smernicami NIJZ, ter poskrbite za varnost in ustrezno razdaljo.

Če boste aktivnost opravljali na spletu:

- **Izberite** platformo, ki participacijo in interakcijo zagotavlja na varen način.
- **Poskrbite**, da bo aktivnost omogočala potrebno refleksijo in pogovor (v majhnih skupinah).
- **Zagotovite** tehnično opremo za udeležence in jim omogočite učinkovito participacijo.

Zaradi covid-19 in različnih digitalnih prostorov, kjer šole in druge skupine nadaljujejo svoje običajne aktivnosti, Amnesty razvija dodatna gradiva za pomoč pri izvedbi aktivnosti preko spleta. Obiščite spletno stran [sola.amnesty.si](mailto:sola@amnesty.si) ali pošljite sporočilo na sola@amnesty.si, če imate kakšna vprašanja.

KLJUČNI KONCEPTI

- Zagovorniki_ce pravic žensk
- Pravica do svobode
- Svoboda izražanja
- Zapor v samici
- Pravice žensk

O AKTIVNOSTI

Udeleženci_ke so motivirani, da se zavzamejo in podprejo boj Nassime al-Sada za pravice žensk, potem ko razumejo, katere kršitve človekovih pravic je utrpela.

POTREBEN ČAS

60 minut

(Aktivnosti lahko prilagodite glede na vaš razpoložljiv čas.)

STAROST 14+

UČNI CILJI

- Udeleženke_ci poznajo sistem moškega skrbništva v Savdski Arabiji in stanje ženske enakopravnosti.
- Udeleženke_ci poznajo kršitve človekovih pravic v Savdski Arabiji, katerih žrtev je zagovornica pravic žensk Nassima al-Sada.
- Udeleženci_ke poznajo kampanjo Amnesty International Pišem za pravice in so motivirani za pisanje pisma v podporo enemu od primerov.

PRIPRAVE IN GRADIVA

- Opis Nassiminega primera za vse udeleženke_ke.
- Povzetek Splošne deklaracije človekovih pravic za vse udeleženke_ce.
- Seznam kršitev človekovih pravic v primeru Nassime al-Sada.
- Pisala in papir za pisanje in risanje.

1 MOJA ODLOČITEV – MOJE ŽIVLJENJE

Pozdravite udeležence_ke in jih prosite, naj na papir narišejo cvetlico s petimi ali šestimi velikimi cvetnimi listi. V vsakega od listov naj napišejo po eno stvar, za katero se jim zdi **pomembno, da se o njej odločajo sami**, na primer, kako so oblečeni, kaj študirajo, katero glasbo poslušajo, kdo so njihovi prijatelji, kaj so njihovi hobiji, s katerimi športi se ukvarjajo, kako porabljajo svoj denar, kako preživljajo prosti čas, s kom se družijo, kaj berejo ...

Ko vsi končajo, udeležence_ke prosite, naj naglas preberejo svoje zapise, vi pa njihove odgovore zapišite na tablo, tako da bo vsak na seznamu zapisan enkrat.

Skupaj si oglejte seznam, z udeleženci_kami se pogovorite s pomočjo teh vprašanj:

- **Kako se počutiš, ko se o nečem ne moreš odločiti sam_a?**
- **Kako bi se počutil_a, če bi nekdo drug odobril ali zavrnil tvoje odločitve, ki se ti zdijo pomembne?**
- **Je v državi ali skupnosti, kjer živiš, razlika med odločitvami, ki jih lahko sprejemajo moški ali ženske? Zakaj (ne)?**

 10 MINUT

Udeleženci_ke bodo morda delili, kako se počutijo, ko njihovi starši ali skrbniki sprejemajo odločitve, za katere mislijo, da bi jih morali sprejemati sami. Pomembno je, da se aktivnost ne razvije o razpravo o tem, ali bi starši smeli sprejemati odločitve za otroke, temveč naj bo usmerjena k raziskovanju, kako se počutimo, ko nekdo sprejema odločitve o našem življenju, za katere mislimo, da bi jih morali sprejemati sami.

2 SISTEM MOŠKEGA SKRBNIŠTVA

 10 MINUT

Razložite, da bi ženske v Savdski Arabiji, ne glede na njihovo starost, verjetno na zgornja vprašanja odgovorile povsem drugače. Sistem moškega skrbništva za vsako žensko predpisuje moškega skrbnika (to je lahko oče, sopro, brat ali sin), ki se odloča in daje dovoljenja za različna področja njihovega življenja. V nekaterih primerih, na primer pri vdovah, je moški skrbnik lahko njen sin, ne glede na njegovo starost, ki tako sprejema odločitve za svojo mater.

Z udeleženci_kami delite informacije o moškem skrbništvu, ki jih najdete v nadaljevanju tega priročnika.

Prosimo jih, naj razmislijo o teh vprašanjih:

- Katere človekove pravice so lahko ogrožene v sistemu moškega skrbništva?
- Zakaj, menite, obstaja sistem moškega skrbništva v Savdski Arabiji in kaj bi bilo treba storiti, da bi ženske imele zagotovljene enake pravice?

Po nekaj minutah zberite nekaj odgovorov. Med človekovimi pravicami, ki so kršene v sistemu moškega skrbništva, so pravica do svobode izražanja in mišljenja, pravica do svobode in do svobode gibanja.

Če se z udeleženci_kami še niste pogovarjali o človekovih pravicah, uporabite informacije na strani 2 za uvod v človekove pravice in spoznavanje Splošne deklaracije človekovih pravic.

3 NASSIMINA ZGODBA

 20 MINUT

Udeležencem_kam razložite, da se zagovornice človekovih pravic v Savdski Arabiji že leta borijo za pravice žensk in proti sistemu moškega skrbništva. Spoznali bodo eno od njih.

Udeležence_ke razdelite v manjše skupine, preberejo naj Nassimino zgodbo, nato jim zastavite ta vprašanja:

- Kako ste se počutili ob branju Nassimine zgodbe?
- Katere človekove pravice so kršene Nassimi?
- Kakšen je položaj deklet in žensk v državi, kjer živite? Ali določenih odločitev ženske ne smejo sprejemati, medtem ko jih moški lahko? Ali so moški in ženske obravnavani enako?
- Kaj je treba storiti, da se bo Nassimin položaj in položaj ostalih zagovornic človekovih pravic izboljšal?

V skupinski razpravi naj skupine delijo svoje odgovore. Skupaj si oglejte seznam človekovih pravic, ki so Nassimi kršene, najdete ga v nadaljevanju.

4 RAZPRAVA

 10 MINUT

Aktivnost zaključite z razpravo s pomočjo teh vprašanj:

- Zakaj je večja verjetnost, da kazensko preganjajo zagovornice človekovih pravic kot druge?
- Kako bi lahko ukrepali, da bi Nassimo podprli pri doseganju pravice?
- Kako bi to spremenilo vsakdanje življenje žensk v Savdski Arabiji?

5 UKREPANJE ZA NASSIMO AL-SADA

 10 MINUT

Udeležencem_kam razložite, da Amnesty International ljudi po celem svetu poziva, naj se zavzamejo za Nassimo. Z njimi delite nekaj zgodb o uspehu minulih kampanj Pišem za pravice in razložite, da Amnesty International ljudi spodbuja, naj napišejo pisma oblastem in izrazijo solidarnost z Nassimo.

Če nimate časa, da bi apele ali solidarnostna sporočila napisali takoj, lahko to storijo kasneje bodisi doma bodisi tako, da si aktivnosti razdelijo. Spodbujajte jih k ustvarjalnosti.

Če imate čas, si lahko ogledate 5-minutni predstavitveni film o Pišem za pravice. Najdete ga na sola.amnesty.si/pisem-za-pravice-2020.

NAPIŠITE PISMO – REŠITE ŽIVLJENJE

- Udeležence spodbudite, naj napišejo pismo kralju Savdske Arabije. Njegov naslov je:

His Majesty King Salman bin Abdul Aziz Al Saud

Office of His Majesty the King

Royal Court, Riyadh

Kingdom of Saudi Arabia

Twitter: @KingSalman

Naslavljanje: Your Majesty

S temi smernicami jim lahko pomagate napisati bolj osebno pismo:

- Kralju napišite nekaj o sebi.
- Napišite, kaj vas je šokiralo pri Nassimini zgodbi.
- Zahtevajte, naj nemudoma in brezpogojno izpusti Nassimo in ostale zagovornice človekovih pravic.

Nasvete, kako se tega lotiti, najdete na sola.amnesty.si/pisem-za-pravice-2020.

IZKAŽITE SOLIDARNOST

Udeležence_ke spodbudite, naj Nassimi napišejo solidarnostno sporočilo ali spodbudne besede, ki ji bodo pomagale ohranjati duha.

Na družbenih omrežjih objavite risbo (npr. živali, ki jih ima rada, ali pa avta) s sporočilom za Nassimo. Uporabite oznake

@nasema33 in ključnik #FreeNassima – v tem primeru vključite tudi družbena omrežja slovenske Amnesty, da bomo tudi mi videli, kaj ste naredili.

Svoje fotografije ali risbe lahko posredujete tudi slovenski Amnesty in bomo mi poskrbeli za njihovo objavo in da jih Nassima vidi.

MOŠKO SKRBNIŠTVO V SAVDSKI ARABII

Avgusta 2019 so oblasti prepozno, a vendarle naznanile velike pozitivne reforme v diskriminatornem sistemu moškega skrbništva. Spremembe so med drugim vključevale dovoljenje, da ženske, starejše od 21 let, zaprosijo za in dobijo potni list in potujejo brez dovoljenja moškega skrbnika; dovoljenje, da ženske, starejše od 18 let, prijavijo rojstvo novorojenca, smrt sorodnika_ce in svojo poroko ali ločitev, pa tudi za pridobitev družinskega rodovnika; ter dovoljenje, da so ženske vodje gospodinjstva.

Medtem ko so reforme prepoznale človekove pravice žensk na teh področjih, jih uskladile s pravicami moških in omilile glavne omejitve svobode gibanja žensk, pa niso odpravile sistema moškega skrbništva. Reforme ženskam niso dovolile, da bi se poročile brez dovoljenja skrbnika ali da bi dale soglasje za poroko njihovih otrok. Ženske in dekleta se še naprej soočajo s sistemsko diskriminacijo – tako v zakonih kot v praksi – na drugih področjih, kot so poroka, razveza, dedovanje in možnost prenosa državljanstva na otroke.

Ženske in dekleta še naprej niso dovolj zaščitene pred spolnim nasiljem in drugimi oblikami nasilja.

STANJE ČLOVEKOVIH PRAVIC V SAVDSKI ARABII

Leta 2019 so oblasti v Savdski Arabiji okrepile zatiranje pravic do svobode izražanja, združevanja in zborovanja. Številne kritike oblasti, zagovornike_ce človekovih pravic, vključno z zagovorniki_cami pravic žensk, pripadnike_ce šiitske manjšine in družinske člane_ice aktivstov_tk so nadlegovali, samovoljno priprli in preganjali. Že pred tem so bili šiitski aktivisti_tke in verski predstavniki zaradi izražanja nestrinjanja obravnavani pred protiterorističnim sodiščem.

Oblasti množično izvajajo smrtno kazen za številne zločine, tudi za kazniva dejanja, povezana z drogami. Nekateri pripadniki šiitske manjšine so bili usmrčeni, potem ko so bili obsojeni na skrajno nepoštenih sojenjih.

Oblasti so izpeljale pomembne reforme v represivnem sistemu moškega skrbništva, vključno z dovoljenjem, da ženske pridobijo potni list; potujejo brez dovoljenja moškega skrbnika; in postanejo vodje gospodinjstva; vendar pa se ženske še naprej soočajo s sistemsko diskriminacijo – tako v zakonih kot v praksi – na drugih področjih in ostajajo nezadostno zaščitene pred spolnim nasiljem in drugimi oblikami nasilja.

Oblasti so tisočim tujim državljanom_kam priznale pravico do dela ter dostop do izobrazbe in zdravstvene oskrbe, po drugi strani pa so na tisoče nezakonitih delavcev_k migrantov, ki so bili žrtve zlorab in izkoriščanja s strani delodajalcev, aretirali in deportirali, potem ko so jih v priporu mučili. Zakoreninjena ostaja diskriminacija pripadnikov_ic šiitske manjšine.

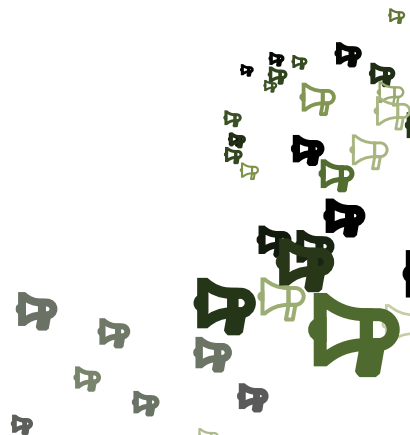

Nassima al-Sada

Foto: Osebni arhiv

Na tem naslovu si lahko ogledate virtualno časovnico, ki predstavlja dve leti brutalnega zatiranja zagovornikov_c pravic žensk v Savdski Arabiji:

https://cdn.knightlab.com/libs/timeline3/latest/embed/index.html?source=1iJrpiNp45E3r-QTCFy0q9JuH9rpaRJBROxrDvmrde00&font=Default&lang=en&initial_zoom=2&height=650

SPLOŠNA DEKLARACIJA ČLOVEKOVIH PRAVIC

DRŽAVLIANSKE PRAVICE IN SVOBOŠČINE

Pravica do življenja, prepoved mučenja in suženjstva, pravica do nediskriminacije.

- Člen 1 Svoboda in enakopravnost pri dostojanstvu in pravicah
- Člen 2 Nediskriminacija
- Člen 3 Pravica do življenja, svobode in varnosti
- Člen 4 Prepoved suženjstva
- Člen 5 Prepoved mučenja

PRAVNE PRAVICE

Pravica do domneve nedolžnosti, pravica do poštenega sojenja, pravica, da nisi samovoljno aretiran ali pridržan.

- Člen 6 Vse nas ščiti zakon
- Člen 7 Pred zakonom smo vsi enaki
- Člen 8 Pravna sredstva, ko so nam kršene pravice
- Člen 9 Prepoved neupravičenega priprtja, zaprtja ali izгона
- Člen 10 Pravica do poštenega sojenja
- Člen 11 Nedolžen, dokler krivda ni dokazana
- Člen 14 Pravica iti v drugo državo in zaprositi za zaščito

SOCIALNE PRAVICE

Pravica do izobrazbe, do ustvarjanja in vzdrževanja družine, do rekreacije, do zdravstvene oskrbe.

- Člen 12 Zasebnost in pravica do doma in družinskega življenja
- Člen 13 Svoboda živeti in svobodno potovati znotraj države
- Člen 16 Pravica do poroke in ustvarjanja družine
- Člen 24 Pravica do počitka in prostega časa
- Člen 26 Pravica do izobrazbe, vključno z brezplačnim osnovnošolskim izobraževanjem

EKONOMSKE PRAVICE

Pravica do lastnine, do dela, do ustreznega bivališča, do pokojnine in do ustreznega življenjskega standarda.

- Člen 15 Pravica do državljanstva
- Člen 17 Pravica do zasebne lastnine
- Člen 22 Pravica do socialne varnosti
- Člen 23 Pravica do pošteno plačanega dela in do članstva v sindikatu
- Člen 25 Pravica do življenjskega standarda, ki omogoča zdravje in dobro počutje

POLITIČNE PRAVICE

Pravica sodelovati pri vodenju države, volilna pravica, pravica do miroljubnega združevanja, svoboda izražanja, prepričanja in veroizpovedi.

- Člen 18 Svoboda prepričanja (vključno z verskim prepričanjem)
- Člen 19 Svoboda izražanja in pravica širjenja informacij
- Člen 20 Svoboda, pridružiti se združenju ter se miroljubno družiti
- Člen 21 Pravica sodelovati pri vodenju tvoje države

KULTURNE PRAVICE, SOLIDARNOSTNE PRAVICE

Pravica sodelovati v kulturnem življenju svoje skupnosti.

- Člen 27 Pravica sodelovati v kulturnem življenju tvoje skupnosti
- Člen 28 Pravica do mednarodnega reda, ki omogoča vse te pravice
- Člen 29 Odgovornost spoštovati pravice drugih
- Člen 30 Teh pravic se ne odvzema!

KRŠITVE ČLOVEKOVIH PRAVIC V PRIMERU NASSIME AL-SADA

ČLOVEKOVA PRAVICA	POVEZAVA Z NASSIMINIM PRIMEROM
Pravica do poštenega sojenja	Nassima je bila več kot eno leto priprta brez obtožnice, nima dostopa do svojega odvetnika. Diplomatom, novinarjem in neodvisnim opazovalcem so prepovedali, da bi bili navzoči na sodnem procesu.
Pravica do varnosti	Pred aretacijo je Nassima na Twitterju prejela grožnje.
Pravica do svobode	Nassima je od julija 2018 priprta brez obtožnice ali sodnega procesa, od februarja 2019 do začetka leta 2020 je bila zaprta v samici.
Pravica do domneve nedolžnosti, dokler ni dokazana krivda	Med zaslišanjem so Nassimi grozili in jo privezali na stol.
Pravica do svobode izražanja	Nassimo so priprli, ker je ženske seznanjala z njihovimi pravicami in se zavzemala za pravice žensk.
Pravica do nediskriminacije	Nassima je tarča napadov, ker je zagovornica človekovih pravic, in diskriminirana, ker se bori proti diskriminaciji žensk.
Pravica sodelovati v politiki	Nassima je želela kandidirati na lokalnih volitvah leta 2015, vendar so ji prepovedali sodelovanje.

